

**SPRÁVA O PLNENÍ ÚLOH ZAHRANIČNEJ POLITIKY SR
ZA ROK 2001 A ZAMERANIE ZAHRANIČNEJ POLITIKY SR
NA ROK 2002**

ZYHODNOTENIE ZAHRANIČNEJ POLITIKY SR ZA ROK 2001

Slovenská republika sa v roku 2001 aktívne zapájala do diania na medzinárodnej scéne a preberala tak na seba svoj diel zodpovednosti za upevňovanie a ochranu hodnôt a princípov, na ktorých sú založené európske a transatlantické integračné zoskupenia. V súčasnosti je Slovenská republika vnímaná ako krajina, ktorá dokázala odstrániť deficity demokracie a má jednoznačnú zahraničnopolitickú orientáciu, čo jej v spojení s legislatívnymi, ekonomickými a technickými opatreniami umožnilo v roku 2001 dohnať zaostávanie v integračných procesoch za niektorými krajinami strednej a východnej Európy.

Kľúčovým legislatívnym opatrením z hľadiska zahraničnej politiky v minulom roku bolo prijatie novely Ústavy Slovenskej republiky, ktorá vytvorila právne predpoklady pre úspešné zavŕšenie integračného procesu a následné pôsobenie Slovenska v integračných zoskupeniach.

Slovenská zahraničná politika v roku 2001 vychádzala z programového vyhlásenia vlády, ktoré v bode II. ako základné priority zahraničnej politiky Slovenskej republiky uvádza integráciu do Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, Európskej únie a Severoatlantickej aliancie.

Po tom, čo sa Slovenská republika stala koncom roka 2000 riadnym členom OECD, pokračovala v roku 2001 v naplňaní ďalších integračných cieľov - dosiahnutí plného členstva v Severoatlantickej aliancii a získaní miesta v prvej skupine kandidátov pre rozšírenie Európskej únie.

Vo vzťahu k **Európskej únii** zaznamenala slovenská zahraničná politika v priebehu roka 2001 viacero významných udalostí. V prvom polroku 2001 počas švédkeho predsedníctva sa Slovenskej republike podarilo otvoriť všetky zostávajúce negociačné kapitoly a súčasne predbežne uzavrieť deväť kapitol. Slovenská republika sa tým dostala (ako prvá z krajín tzv. Helsinskej skupiny) na úroveň krajín tzv. Luxemburskej skupiny, ktorá začala rokovania o vstupe do únie v roku 1998, t.j. dva roky pred nami.

Následne počas belgického predsedníctva uzatvorila Slovenská republika ďalšie tri kapitoly, čím sa na konci roka 2001 dostala na úroveň 22 predbežne uzavretých kapitol (z celkových 29).

Súčasne sa vďaka uplatňovaniu princípu diferenciacie a úspešnému postupu aj ďalších krajín tzv. Helsinskej skupiny definitívne prestalo rozlišovať medzi dvoma skupinami kandidátskych krajín.

Rok 2001 bol tiež rokom, v ktorom sa rokovania s Európskou úniou dostali do kvalitatívne novej fázy v dôsledku toho, že sa na rokovací stôl po prvýkrát dostali kapitoly, v ktorých tak Slovenská republika, ako aj Európska únia žiadali o uplatnenie prechodných období.

Z hľadiska rozširovania Európskej únie mali veľký význam *summity EÚ* v *Göteborgu* (jún) a *Laekene* (december). Závery švédkeho predsedníctva stanovili pre ďalší priebeh rozširovacieho procesu dva kľúčové termíny - rok 2002 ako časový horizont, v ktorom majú najlepšie pripravené krajiny ukončiť svoje prístupové rokovania a rok 2004, v ktorom by sa občania týchto krajín mohli po prvýkrát zúčastniť volieb do Európskeho parlamentu už ako členovia Únie. Následne v záveroch belgického predsedníctva Európskej únie, schválených na summite v Laeken 15.12.2001, je Slovenská republika výslovne menovaná ako jedna z desiatich

kandidátskych krajín, ktoré by mali, resp. mohli realizovať svoje integračné ambície v tomto časovom rámci.

Positívny kvalitatívny i kvantitatívny posun bolo možné zaznamenať aj v politickom dialógu v rámci Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky Európskej únie. Zvýšená kvalita účasti - nové formy stretnutí a posun k neformálnejšej výmene názorov - i väčšia intenzita kontaktov s Európskou úniou vo veľkej miere súvisí so situáciou po teroristických útokoch v USA, s postkonfliktným riešením situácie na Balkáne a rozvojom spolupráce v rámci Spoločnej európskej bezpečnostnej a obrannej politiky.

Napriek tomu, že prioritu vo vzťahu Slovenskej republiky k Európskej únii v roku 2001 predstavoval rozširovací proces, prijala Slovenská republika výzvu zo summitu Európskej únie v Nice (december 2000) a aktívne sa zapojila aj do ďalšieho paralelne prebiehajúceho procesu - prehlbovania európskej integrácie. Diskusia o budúcnosti Európskej únie mala v roku 2001 vnútroštátny charakter a jej cieľom bolo určiť východiská pre diskusiu na európskej úrovni, ktorá sa naplno rozvinie v priebehu nasledujúcich dvoch rokov a mala by vrcholiť na Medzivládnej konferencii, na ktorej by sa už Slovenská republika mala podieľať ako rovnocenný a plnoprávny účastník. Platformou pre túto diskusiu sa v Slovenskej republike stal Národný konvent o európskej budúcnosti Slovenska, zriadený z iniciatívy ministerstva zahraničných vecí a zhromažďujúci predstaviteľov rôznych sektorov spoločnosti. Vhodnosť formy zvolenej pre túto diskusiu potvrdil summit Európskej únie v Laekene, ktorý v prijatej Deklarácii zriadil na účely diskusie o budúcnosti Európskej únie na európskej úrovni Konvent, ktorý začne svoju činnosť 1. marca 2002. Slovenská republika (ako aj ostatné kandidátske krajiny) bude na Konvente zastúpená rovnako ako členské štáty (1 predstaviteľ vlády a 2 predstavitelia parlamentu), aj keď bez možnosti vetovať prípadný konsenzus členských štátov Únie.

Výrazný pokrok nastal aj v úsilí o integráciu Slovenskej republiky do **NATO**. Severoatlantická aliancia ocenila najmä cieľavedomý prístup k implementácii *Akčného plánu pre členstvo* vo všetkých piatich kapitolách. Pozitívny vývoj v politickej oblasti zaznamenaný v predchádzajúcich rokoch bol v roku 2001 doplnený o zásadný posun v oblasti reformy a reštrukturalizácie ozbrojených síl, t.j. v oblasti, ktorá bola predmetom kritiky Aliancie v predchádzajúcom období. Prijatie bezpečnostnej, vojenskej a obrannej stratégie odštartovalo skutočnú reformu, reflektujúcu spätnú väzbu Aliancie. Následným zintenzívnením dialógu s členskými krajinami NATO vo vojenskej oblasti sa podarilo zásadne vylepšiť postavenie Slovenskej republiky v procese integrácie do Aliancie.

K budovaniu pozitívneho obrazu Slovenskej republiky v zahraničí prispelo aj usporiadanie májovej bratislavskej konferencie premiérov krajín kandidujúcich do NATO a Chorvátska : *“Nové európske demokracie : vodcovstvo a zodpovednosť”*. Nesporný úspech konferencie spočíval okrem iného aj v tom, že posunula diskusiu o ďalšom rozšírení NATO do kvalitatívne novej roviny. Po prejave Václava Havla, prezidenta Českej republiky ako členskej krajiny NATO, sa z tejto diskusie postupne vytrácal tzv. nulový variant rozšírenia NATO na pražskom summite, čo bolo definitívne potvrdené na júnovom zasadnutí Severoatlantickej rady, po ktorom nulový variant rozšírenia definitívne prestal figurovať v oficiálnej politike NATO.

Slovenská republika je v súčasnosti považovaná za jedného z najväznejších kandidátov na získanie pozvania k rokovaniam o vstupe do NATO na pražskom summite. Predpokladom toho je udržanie terajšieho tempa a prístupu k reforme ozbrojených síl a celkovej príprave na členstvo,

ako aj zachovanie súčasnej politickej orientácie, demokratického vývoja a kredibility v období rozhodovania o pozvaní konkrétnych krajín.

Dôležité je aj udržanie, resp. zvýšenie podpory verejnosti integrácii Slovenskej republiky do NATO, ktorá má v poslednom období stúpajúcu tendenciu.

Na ďalší vývoj Aliancie mal zásadný vplyv teroristický útok na USA 11. septembra 2001. Okrem toho, že po prvý raz v histórii bol uplatnený článok 5 Washingtonskej zmluvy, došlo aj k prehodnoteniu vzťahov NATO s Ruskom v zmysle ich zblížovania, čo však podľa všetkého rozširovanie priamo neovplyvní.

Pred konaním pražského summitu NATO, sú zrejmé dve významné skutočnosti :

- a) na summite NATO v Prahe sa rozširovať bude, t.j. tzv. nulový variant už nie je predmetom politických úvah,
- b) východisková pozícia Slovenskej republiky pred summitom v Prahe je sľubná; Slovenská republika je (spolu so Slovinskom) považovaná za najväznejšieho kandidáta.

Vzhľadom na vyššie uvedené fakty možno rok 2001 hodnotiť ako rok, v priebehu ktorého Slovenská republika na poli integrácie definitívne zavŕšila “proces dobiehania”, ktorý začala súčasná vláda v roku 1998. Vytvorili sa tým podmienky pre zavŕšenie integračného úsilia do konca roku 2002 v zmysle získania pozvania za člena NATO a zavŕšenia prístupových rokovaní s Európskou úniou a následne plného členstva v týchto integračných zoskupeniach.

Po udalostiach z 11. septembra sa dominujúcou témou v medzinárodných vzťahoch stala otázka **boja proti terorizmu**. Slovenská republika vyjadrila okamžite po teroristických útokoch na New York a Washington plnú solidaritu so Spojenými štátmi americkými a odhodlanie zapojiť sa v rozsahu svojich možností do celosvetovej koalície proti terorizmu. Toto svoje odhodlanie naplnila Slovenská republika konkrétnymi krokmi, kedy v zahraničnej politike plne zosúladiť svoj postup s postojmi členských štátov NATO a Európskej únie a de facto v tejto oblasti vystupovala už ako člen týchto zoskupení. Následne Slovenská republika otvorila svoj vzdušný priestor lietadlám USA a neskôr tiež Nemecka v súvislosti s operáciou “Trvalá sloboda” a prijala ďalšie opatrenia na odhaľovanie nelegálnych aktivít slúžiacich ako zdroj financovania pre teroristické siete pôsobiace vo svete.

Slovenská republika sa v multilaterálnej rovine aktívne zapájala do činnosti ďalších medzinárodných organizácií.

V rámci **Organizácie spojených národov** bol rok 2001 rokom ďalšieho rozvoja aktivít Slovenskej republiky v OSN. Došlo k rozšíreniu zapojenia Slovenskej republiky do mierových operácií organizácie. V období jún - september 2001 bolo vyslaných vyše 260 príslušníkov do mierovej misie na Cypre (UNFICYP), kde armáda Slovenskej republiky prevzala po prvýkrát veliace postavenie. V júli bolo vyslaných 35 lekárov a zdravotníckych pracovníkov do misie vo východnom Timore (UNTAET). Začiatkom roka 2001 bolo dokončené nasadenie hlavnej časti

odmínovacej jednotky v Etiópii/Eritrei (UNMEE) a v máji 2001 došlo k jej rozšíreniu. Slovenská republika posilnila tiež misie OSN na Golanských výšinách, v Iraku a Sýrii.

Minister zahraničných vecí Slovenskej republiky E.Kukan vykonával do 30. júna 2001 funkciu osobitného predstaviteľa Generálneho tajomníka OSN pre Balkán. Ukončenie výkonu funkcie súviselo s konsolidáciou vývoja na Balkáne. Počas svojho mandátu značnou mierou prispel k stabilizácii situácie v regióne, čo bolo potvrdené aj počas belehradskej konferencie účastníkov Bratislavského procesu *“Jeden rok po: výzvy demokracie – priority budúcnosti”*, kde bol aj po skončení jeho pôsobenia ocenený jeho osobný prínos k riešeniu konfliktu a osobitne iniciovanie Bratislavského procesu. Dokazujú to aj kontakty s predstaviteľmi strán konfliktu, ktoré pokračujú aj po ukončení mandátu.

Slovenský expert v Komisii OSN pre medzinárodné právo P. Tomka bol zvolený za predsedu jej redakčného výboru a vo voľbách na 56. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN bol znovuzvolený za člena Komisie na funkčné obdobie 2002-2006.

V **Rade Európy** získal pozitívny ohlas najmä podpis a následná ratifikácia Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov.

Slovenská republika sa ako členský štát **Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe** aktívne podieľala na aktivitách OBSE formou participácie na procesoch riešenia konkrétnych a praktických problémov. Slovenská republika sa zúčastňuje na dlhodobých misiách OBSE a v zložkách REACT (k 1. decembru 2001 bolo zastúpenie Slovenskej republiky v dlhodobých misiách OBSE nasledovné : Kosovo (1), Gruzínsko (2), Macedónsko (1), Bosna a Hercegovina (1), Moldavsko (1), Čierna Hora (1), Chorvátsko (1), JZR (1), Macedónsko (2)).

V rámci krátkodobých pozorovateľských misií OBSE sa Slovenská republika aktívne podieľala na príprave a priebehu volieb v Bielorusku a v Kosove.

Nepriamym uznaním slovenskej zahraničnej politiky a jej pôsobenia na pôde OBSE sa stalo výnimočné predĺženie funkčného obdobia veľvyslanca J.Kubiša vo funkcii generálneho tajomníka OBSE o ďalšie tri roky.

Uplynulý rok bol prvým rokom členstva Slovenskej republiky v **Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj**. Po úsilí, ktoré vyvrcholilo prijatím našej krajiny do tejto prestížnej organizácie, bol rokom, v ktorom Slovenská republika, ako najnovší člen “klubu”, mala svojich partnerov presvedčiť, že jej prijatie za 30. člena OECD bolo z ich strany správnym rozhodnutím. Zároveň bolo pôsobenie v roku 2001 určované snahou plne sa etablovať v organizácii a zabezpečiť aktívnu spoluprácu Slovenskej republiky s orgánmi OECD, ktorá umožní čo najviac využívať prínosy z členstva v organizácii.

Uznaním úsilia vlády Slovenskej republiky bola oficiálna návšteva generálneho tajomníka OECD D.Johnstona, ktorá sa uskutočnila na pozvanie predsedu vlády SR M.Dzurindu v júni 2001.

Zahraničnú politiku v oblasti **odzbrojenia a kontroly zbrojenia** realizovala Slovenská republika hlavne prostredníctvom multilaterálnych fór. Mimoriadnu aktivitu v tejto oblasti vyvíjala najmä v rámci Dohovoru o zákaze použitia, skladovania a transferu protipechotných mín a o ich zničení (tzv. Ottawský dohovor). Slovenská republika predsedala (spolu s Malajziou) medzisesionálnym zasadnutiam Stáleho výboru pre ničenie zásob a na 3. konferencii Ottawského dohovoru v Manague bola zároveň zvolená za podpredsedu konferencie. Dvojročné pôsobenie Slovenskej republiky v tejto oblasti prispelo k jej výraznej profilácii na medzinárodnej scéne.

V **bilaterálnych vzťahoch** bolo úsilie slovenskej zahraničnej politiky podmienené naším geopolitickým postavením a prioritami v oblasti európskej a transatlantickej integrácie. Vzhľadom na to bola zahraničná politika Slovenskej republiky prioritne zameraná na susedné krajiny a na členské a kandidátske krajiny integračných zoskupení, v ktorých sa Slovenská republika usiluje o členstvo.

Vzťahy so susednými krajinami boli v roku 2001 v zásade bezproblémové a ovplyvnené vzájomnou snahou o ďalšie zlepšovanie politických, hospodárskych a kultúrnych vzťahov. V prípade **Českej republiky, Maďarska a Poľska** bola intenzita týchto vzťahov znásobená spoločnými integračnými záujmami. Prejavilo sa to okrem iného aj v ďalšom zintenzívnení višegrádskej spolupráce, ktorej ústredným mottom v minulom roku bol strategický záujem krajín V4 o spoločný vstup do Európskej únie. Z hľadiska Slovenskej republiky mala táto spolupráca mimoriadny význam aj vďaka podpore, ktorej sa nám dostávalo zo strany našich partnerov pri úsilí o vstup do NATO. Konkrétnym vyjadrením podpory v oblasti vojensko-politickej spolupráce je vytvorenie spoločnej česko-slovenskej jednotky v rámci KFOR a spoločnej slovensko-česko-poľskej jednotky schopnej nasadenia pod velením NATO alebo Európskej únie.

V relácii k Českej republike priťahovala osobitnú pozornosť najmä citlivá otázka hraničného režimu na slovensko-českej hranici. Česká republika uvažuje o zavedení štandardného hraničného režimu, ako aj o zavedení štandardného vízového režimu. Slovenská republika zastáva názor, že riešenie tejto otázky treba hľadať v širšom kontexte krajín V4, pri súčasnom zachovaní možnosti osobitného medzištátneho styku pre slovenských a českých občanov. V druhom polroku 2001 boli vzťahy zamerané na kultúrnu spoluprácu - hlavne na udržanie zrozumiteľnosti oboch jazykov. V tejto súvislosti treba oceniť Mesiac slovensko-českej vzájomnosti (október 2001), ktorý prispel k rozšíreniu vzájomného poznania kultúr našich národov.

Ďalšie prehĺbovanie vzťahov s Maďarskom (otvorenie generálneho konzulátu v Békešskej Čabe, obnovenie mosta Márie Valérie medzi Štúrovom a Ostrihomom, zriadenie nového Euroregiónu Kras na slovensko-maďarskej hranici) v priebehu roka 2001 poznačili určité disharmonické prvky, najmä prijatie Zákona o zahraničných Maďaroch, ktoré vyvolalo značnú diskusiu aj na pôde medzinárodných inštitúcií (Európsky parlament, OBSE, Rada Európy). Názory týchto inštitúcií korešpondujú so stanoviskom Slovenskej republiky, ktoré vychádza z premisy, že zákon nesmie mať exteritoriálne účinky a nesmie zasahovať do personálnej a územnej jurisdikcie Slovenskej republiky. Riešenie sporných otázok zákona musí byť založené na bezvýhradnom rešpektovaní zmluvného mechanizmu dohodnutého medzi oboma krajinami.

Vzťahy s **Rakúskom** boli počas roka 2001 harmonické. Jediná otázka, ktorá mala v minulosti negatívny vplyv na bilaterálnu reláciu s Rakúskom - odmietavý postoj Rakúska k prevádzkovaní jadrových elektrární na území Slovenskej republiky - nebola v r. 2001 vzhľadom na otvorenú a transparentnú politiku Slovenskej republiky problémom vo vzájomných vzťahoch.

Slovenská republika pozitívne reagovala na rakúsku iniciatívu *regionálneho partnerstva*, zameranú na zintenzívnenie bilaterálnej spolupráce Rakúska s krajinami V-4 a Slovinskom a posilnenie spolupráce týchto krajín v integračnom procese. Prvá regionálna konferencia ministrov zahraničných vecí sa konala 6. júna 2001 vo Viedni, druhú zorganizovala Slovenská republika 29. novembra 2001 v Bratislave.

Vzťahy s **Ukrajinou** sa vyvíjajú ako bezkonfliktné so vzájomnou ústretovosťou pri riešení bilaterálnych i multilaterálnych otázok. V máji sa uskutočnila prvá oficiálna návšteva prezidenta Ukrajiny L. Kučmu v Slovenskej republike. Ťažiskom vzťahov je najmä ekonomická oblasť. Bola rozpracovaná možnosť zapojenia Slovenskej republiky do tranzitu energonosičov cez ukrajinské územie. Od marca 2001 je v platnosti dohoda o uľahčení vízového režimu pre vybrané skupiny občanov.

K posilňovaniu stability a rozvoja v stredoeurópskom priestore prispievali aj ďalšie formy regionálnej spolupráce - **Stredoeurópska dohoda o voľnom obchode (CEFTA)**, **Stredoeurópska iniciatíva**, **Dunajská komisia**. Pozitívne sa vyvíjala **cezhraničná spolupráca**.

Spolu so susednými krajinami predstavovali v roku 2001, vzhľadom na integračné a ekonomické záujmy Slovenskej republiky, oblasť prioritného záujmu v bilaterálnej relácii členskej a kandidátskej krajiny Európskej únie a NATO.

Na najlepšiu úroveň v doterajšej histórii sa dostali naše vzťahy s **USA**. Po nadviazaní kontaktov s novou americkou administratívou, čoho vyvrcholením sa stalo stretnutie premiéra Slovenskej republiky M. Dzurindu s prezidentom USA, pokračoval trend rozvíjania vzťahov na de facto spojeneckej úrovni. Potvrdil to vývoj po septembrových teroristických útokoch, kedy Slovenská republika vyjadrila svoju pripravenosť poskytnúť Spojeným štátom súčinnosť podľa svojich možností, čo následne aj potvrdila konkrétnymi krokmi.

Vzťahom s **Kanadou** dominovali politické aktivity súvisiace s napĺňaním slovenských integračných ambícií. Vyvrcholením vzájomných kontaktov sa stala návšteva predsedu vlády M. Dzurindu v Ottawe a jeho stretnutie s kanadským premiérom. Rezervy zostávajú v ekonomickej oblasti.

Vo vzťahu ku krajinám **západnej Európy** dominovalo vzájomným vzťahom v politickej rovine úsilie o získanie podpory týchto krajín pre naše integračné ambície a v rovine ekonomickej snaha o ďalšie prehlbovanie hospodárskych a obchodných stykov.

Určitý rušivý prvok v týchto vzťahoch predstavovala vízová povinnosť, ktorú voči Slovenskej republike jednostranne zaviedli niektoré krajiny. Významný pokrok v tomto smere znamenalo rozhodnutie Rady Európskej únie na úrovni ministrov vnútra a spravodlivosti z marca 2001, na základe ktorého sa Slovenská republika dostala na tzv. Biely vízový zoznam, v dôsledku čoho krajiny EÚ, ktoré voči Slovenskej republike uplatňovali vízový režim, museli od tejto politiky ustúpiť. Výnimka zostala v platnosti v prípade Spojeného kráľovstva a Írska, ktoré napriek diplomatickej ofenzíve zo slovenskej strany vízovú povinnosť voči občanom Slovenskej republiky uplatňujú naďalej.

Ďalšiemu prehĺbeniu vzájomných vzťahov by pomohlo priame diplomatické zastúpenie v Bratislave, ktoré však ešte stále u niektorých významných krajín Európy absentuje.

Pozitívnym príkladom rozširovania spolupráce medzi Slovenskou republikou a krajinami Európskej únie, resp. NATO sa stal rozvoj vzťahov s krajinami Beneluxu prejavujúci sa tak v ekonomickej, ako aj v politickej rovine vzájomnej spolupráce. Napomohla tomu aj realizácia iniciatívy na zblíženie Beneluxu a Višeγράdskej štvorky. Prvé *stretnutie* predstaviteľov týchto dvoch regionálnych celkov sa uskutočnilo na úrovni *predsedov vlád v Luxemburgu 5. decembra 2001*.

Z kandidátskych krajín Európskej únie má Slovenská republika, okrem už spomínaných susedných štátov, najintenzívnejšie vzťahy so **Slovinskom**, a to tak v politickej, ako aj v ekonomickej rovine. Za potenciálom možnej spolupráce zaostávajú vzťahy s tromi krajinami **Pobaltia**, rovnako ako s **Rumunskom** a **Bulharskom**. V špecifickej rovine sa nachádzajú vzťahy s **Cyprom**, kde sa Slovenská republika mimoriadne aktívne zapája do riešenia tzv. Cyperského problému. Okrem vyššie spomínanej účasti v mierovej misii UNFICYP prispieva Slovenská republika k riešeniu tohoto problému aj prostredníctvom svojho zastupiteľského úradu v Nikózii, ktorý pravidelne zvoláva bikomunitné stretnutia lídrov politických strán rozdeleného ostrova. V priebehu minulého roka došlo k intenzifikácii vzťahov s **Maltou**, čoho vyjadrením bola okrem iného oficiálna návšteva slovenskej delegácie vedenej predsedom vlády M. Dzurindom.

Zahraničná politika Slovenskej republiky voči **Ruskej federácii** sa v priebehu r. 2001 vyznačovala aktivizáciou kontaktov na najvyššej úrovni. Ich vyvrcholením sa stala prvá návšteva prezidenta Slovenskej republiky R. Schustera v Moskve. Tieto kontakty boli dôležitým impulzom pre ďalší rozvoj pragmatických vzťahov s dôrazom na ekonomický rozmer spolupráce. Význam spolupráce s Ruskom vzrástol aj v politickej rovine v súvislosti s bojom proti terorizmu, v dôsledku ktorého dochádza k prehodnocovaniu vzťahov medzi NATO a Ruskom, čo môže mať vzhľadom na naše integračné ambície bezprostredný vplyv na naše záujmy.

Po demokratizácii pomerov sa pozitívne rozvíjali vzťahy s **Juhoslovenskou zväzovou republikou**. Slovenská republika v stykových aktivitách s predstaviteľmi Juhoslovenskej zväzovej republiky akcentovala podporu demokratizačným procesom, vnútorným reformám, redefinovanej zahraničnej politike Belehradu a (re)integrácii Juhoslovenskej zväzovej republiky do medzinárodných zoskupení. Zároveň vyjadrila pripravenosť poskytnúť skúsenosti z transformačných procesov v rôznych oblastiach, ako aj konkrétnu materiálnu pomoc. Osobitný význam má spolupráca s krajinami vo Vojvodine, ktorá pokračovala v kultúrnej i školskej oblasti, ako aj v oblasti poskytovania materiálnej a finančnej pomoci zo strany orgánov Slovenskej republiky. Zintenzívnili sa aj vzťahy s **Chorvátskom**, ktoré sú určované totožnými integračnými zahranično-politickými cieľmi.

Z hľadiska bilaterálnych vzťahov zostávajú nevyužitú kontakty s **Bosnou a Hercegovinou (BaH)**. V dôsledku politickej krízy v **Macedónsku** a hospodárskeho zaostávania **Albánska** boli styky Slovenskej republiky s týmito krajinami v minulom roku značne obmedzené.

Ďalší rozvoj vzťahov s regiónom Balkánu predznamenáva prijatie Slovenskej republiky (spolu s Poľskom a Českom) do **Paktu stability pre juhovýchodnú Európu** na základe tzv. tichej procedúry v októbri 2001.

Bilaterálne vzťahy Slovenskej republiky s **ostatnými krajinami sveta** boli podmienené geografickou vzdialenosťou a rôznosťou politických záujmov. V dôsledku toho boli obmedzené najmä na styky v oblasti kultúry, na hospodársky rozmer diplomacie a na vzájomnú spoluprácu v medzinárodných organizáciách.

Vo vzťahu ku krízovému regiónu na **Blízkom východe** vyjadrovala Slovenská republika svoju podporu zastaveniu násilností a obnoveniu mierového procesu. Mierové riešenie by malo rešpektovať záujem Izraela na zabezpečenie svojej národnej bezpečnosti, ako aj aspirácie palestínskeho národa na vytvorenie svojho štátu. Slovenská republika má záujem naďalej zintenzívňovať hospodársku spoluprácu s Izraelom a podľa možností sa tiež podieľať na hospodárskej obnove palestínskych území. Významnou udalosťou v rozvoji vzájomných vzťahov

bola oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí Izraela Šimona Peresa v Slovenskej republike v októbri 2001.

Posilňovanie ekonomickej dimenzie spolupráce s krajinami **Rady pre spoluprácu v (Perzskom) zálive** nenaplnilo očakávania spojené s otvorením Slovenského obchodného centra v Dubaji v októbri 2000. Činnosť Centra bola pre nedostatok finančných prostriedkov potrebných pre jeho prevádzkovanie v júni 2001 oficiálne ukončená.

K určitej intenzifikácii vzťahov došlo medzi Slovenskou republikou a krajinami **Latinskej Ameriky** po návšteve prezidenta R. Schustera a ministra zahraničných vecí E. Kukana (Brazília, Argentína, Chile) a štátneho tajomníka MZV SR J. Chleba (Uruguaj, Paraguaj) v oblasti.

Vo vzťahoch s **Čínskou ľudovou republikou** neexistujú problémy zásadného významu. Na všetkých úrovniach je vedený dialóg orientovaný na pragmatickú spoluprácu, ťažiskovo zameranú na rozvoj hospodárskych vzťahov. V otázkach citlivých pre ČLR (Taiwan, Tibet) vychádzala Slovenská republika z rešpektovania politiky "jednej Číny".

Rozvoj vzťahov SR s **Japonskom** zaznamenal v roku 2001 nové rozmery predovšetkým v dôsledku realizácie návštev japonských predstaviteľov v SR, rozhodnutia o zriadení zastupiteľského úradu Japonska v Bratislave, ekonomických aktivít a snahy o obojstranné zrušenie vízovej povinnosti.

K určitému zintenzívneniu kontaktov došlo v relácii s **Kórejskou republikou, Vietnamom a Thajskom**. K zintenzívneniu vzťahov s regiónom juhovýchodnej Ázie by mal prispieť aj novootvorený Zastupiteľský úrad Slovenskej republiky v Malajzii.

Vo vzťahu k **Indii** sa nepodarilo uskutočniť plánované návštevy. Je potrebné konštatovať, že existujúci potenciál v politickej, ekonomickej, ako aj v ďalších oblastiach nebol v roku 2001 dostatočne využitý.

Vzťahy s **Austráliou** sa aj v roku 2001 rozvíjali pozitívne. Oblasť hospodárskych vzťahov však aj naďalej zaostáva za možnosťami oboch krajín. Nízky objem obchodnej výmeny je ovplyvnený geografickou vzdialenosťou a s tým súvisiacou orientáciou oboch ekonomík na iné regióny, ako aj absenciou tradičných obchodných partnerov.

Vzťahy s krajinami **afrického kontinentu** sú determinované jeho značnou hospodárskou zaostalosťou, často absentujúcou vzájomnou zmluvnoprávnou základňou a politickou nestabilitou týchto krajín. V dôsledku toho boli styky Slovenskej republiky voči africkým krajinám obmedzené na príležitostnú spoluprácu v medzinárodných organizáciách, konzulárne aktivity a kultúrne styky. Intenzívnejšie vzťahy sa rozvíjajú s krajinami sľubujúcimi možnosti a garancie obojstranne výhodných hospodárskych vzťahov (**Juhoafrická republika, krajiny západnej Afriky**).

Plnenie úloh zahraničnej politiky v **konzulárnej** oblasti v roku 2001 sledovalo prioritne zosúladenie vízovej praxe Slovenskej republiky s vízovou praxou štátov Európskej únie, určenie krajín, ktorých občania potrebujú letiskové vízum pri leteckom tranzite cez letiská Slovenskej republiky, rozširovanie kariérnej konzulárnej siete - otvorenie nových generálnych konzulátov Slovenskej republiky, rozšírenie siete konzulárnych úradov Slovenskej republiky vedených

honorárnymi konzulárnymi úradníkmi a pokračovanie negociačného procesu readmisných a bezvízových dohôd s niektorými štátmi.

V kontexte riešenia problému *Sústavy vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros* sa v **medzinárodnoprávnej** oblasti kľúčovou stala otázka implementácie rozsudku Medzinárodného súdneho dvora v tomto spore. Rokovania s maďarskou stranou sa síce zintenzívnili, avšak pre diametrálnu odlišnosť stanovísk nedošlo doposiaľ k významnejšiemu pokroku smerom k obojstranne uspokojivému vyriešeniu sporu.

Slovenská republika sa v roku 2001 aktívne zapájala do medzinárodných aktivít pri presadzovaní a dodržiavaní **ľudských práv a práv osôb patriacich k národnostným menšinám**. V súlade s hlavným zameraním zahraničnej politiky Slovenskej republiky dbalo ministerstvo zahraničných vecí o dodržiavanie medzinárodných záväzkov a štandardov v oblasti ľudských práv a práv osôb patriacich k národnostným menšinám, participáciu na práci medzinárodných organizácií a prezentáciu výsledkov národnostnej politiky Slovenskej republiky v zahraničí. Slovenská republika bola v zásade vnímaná ako bezproblémový štát. S pozitívnym ohlasom sa stretlo prijatie Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov. Kritiku sme zaznamenali vo vzťahu k osobitne citlivému komplexu otázok týkajúcich sa rómskej menšiny. Na druhej strane však Slovenská republika zaznamenala v tejto oblasti v minulom roku pozitívny posun v prístupoch ostatných štátov k riešeniu rómskej problematiky - kritiku za pretrvávajúcu zlú situáciu Rómov sprevádzalo silnejšie porozumenie pre opatrenia štátnych orgánov zamerané na zlepšenie stavu.

Multilaterálnou udalosťou roka v oblasti ľudských práv sa stala *Svetová konferencia proti rasizmu, rasovej diskriminácii, xenofóbii a súvisiacej intolerancii v Durbane* v Juhoafrickej republike. Slovenská republika bola zvolená za podpredsedu byra svetovej konferencie. Stály predstaviteľ Slovenskej republiky pri OSN súčasne vykonával funkciu regionálneho koordinátora východoeurópskej regionálnej skupiny. Počas konferencie delegácia Slovenskej republiky postupovala v úzkej súčinnosti s delegáciami členských štátov a kandidátskych krajín Európskej únie. USA a Izrael vysoko ocenili vystúpenie stáleho predstaviteľa Slovenskej republiky pri OSN v mene krajín V4 na záverečnom plenárnom zasadnutí 3. Prípravného výboru Svetovej konferencie v Ženeve, ktorým sme sa jednoznačne prihlásili k plneniu pôvodných zámerov konferencie.

V oblasti **kultúry, školstva, vedy a zdravotníctva** ministerstvo zahraničných vecí kladlo dôraz na prehĺbenie bilaterálnej spolupráce, aktualizáciu zmluvno-právnej základne, zvyšovanie občianskeho komfortu, prezentáciu kultúrnych hodnôt Slovenskej republiky v zahraničí najmä v súvislosti s integračnými snahami a spoluprácu s ministerstvom školstva v procese udeľovania štipendií vlády Slovenskej republiky.

V tejto oblasti zohrávali významnú úlohu slovenské inštitúty (1.1.2001 začal činnosť v poradí ôsmy Slovenský inštitút v Paríži), ktoré sa zameriavali nielen na prezentáciu kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky a na celkovú propagáciu slovenských reálií, ale aj na vytváranie predpokladov pre rozšírenie hospodárskej spolupráce, podporu obchodno-podnikateľských aktivít, cestovného ruchu a kúpeľníctva.

V rámci **krajanskej problematiky** ministerstvo zahraničných vecí spolupracovalo s gestorom problematiky - ministerstvom kultúry a splnomocnencom vlády pre zahraničných Slovákov pri dotváraní inštitucionálneho systému vzťahov SR s krajanmi v rámci 2. etapy transformácie problematiky a pri posudzovaní legislatívnych, zahranično-politických a

konceptných aspektov spolupráce s krajanmi. Završením tohto procesu, bol návrh na zriadenie Generálneho sekretariátu pre zahraničných Slovákov pri Úrade vlády Slovenskej republiky. Pokračovali aktívne kontakty a spolupráca s krajanmi prostredníctvom zastupiteľských úradov, ktoré boli jedinými miestami v zahraničí na prijímanie žiadostí o priznanie postavenia zahraničného Slováka.

Zahranično-politické priority vlády Slovenskej republiky v oblasti **hospodárskej diplomacie** boli v roku 2001 integrálnou súčasťou vládnej politiky napomáhajúcej úspechu transformačného procesu, ktorý završujeme v slovenskej ekonomike. Jednoročné pôsobenie Slovenskej republiky v OECD po boku hospodársky najvyspelejších krajín sveta bolo spojené s úsilím o pevnejšie zakotvenie hospodárstva Slovenskej republiky vo svetovej ekonomike.

Rok 2001 znamenal pre Slovenskú republiku ďalšie upevnenie postavenia v dvojstranných vonkajších hospodárskych a obchodných vzťahoch. Úspešný priebeh adaptácie slovenskej ekonomiky v trhových podmienkach charakterizuje skutočnosť, že 92% slovenského vývozu nachádza realizáciu na náročných trhoch krajín OECD, pričom viac ako 60% vývozu zo Slovenskej republiky smeruje do krajín Európskej únie.

Slovenská republika bola v roku 2001 zaangažovaná v posilňovaní multilaterálneho obchodného systému, založeného na pravidlách Svetovej obchodnej organizácie (WTO), ktoré sú efektívnym nástrojom hospodárskeho rastu a prosperity v celosvetovom meradle. Slovenská obchodná diplomacia sa otvorene prihlásila k ďalšej liberalizácii obchodu. Preukázala to aktívnou podporou spustenia komplexného kola multilaterálnych obchodných rokovaní počas IV. *Ministerskej konferencie krajín WTO v Dohe*.

Slovenská republika ako súčasť bloku hospodársky najvyspelejších krajín sveta združených v OECD prihliadala v príprave obsahu a postupu ďalšej liberalizácie obchodu v rámci nového kola rokovaní na potreby hospodársky menej rozvinutých krajín. Prístup Slovenskej republiky smeruje k tomu, aby rokovania zohľadňovali rozvojové potreby tretieho sveta a súčasne potvrdili záväzky rozvinutých a menej rozvinutých krajín v úsilí o trvalo udržateľný ekonomický rozvoj.

V oblasti využívania preferenčných regionálnych obchodných dohôd ako nástroja na intenzifikáciu hospodárskeho rozvoja vyjadrovala Slovenská republika v roku 2001 podporu rozšíreniu Stredoeurópskej dohody o voľnom obchode (CEFTA), ku ktorej v minulom roku pristúpilo Chorvátsko. Na novembrovom *summite premiérov krajín CEFTA v Bukurešti* prevzala Slovenská republika úlohu predsedajúcej krajiny na rok 2002.

Obchodná diplomacia ako súčasť zahraničnej služby Slovenskej republiky bola v roku 2001 posilnená vo vybraných teritóriách, kde je predpoklad na ďalšie prehlbovanie hospodárskych a obchodných kontaktov. Pozitívne sa to prejavuje v prírastku priamych zahraničných investícií prichádzajúcich do Slovenskej republiky. Zahraničnú službu posilňujeme a profilujeme taktiež s cieľom využiť prírodné krásy a podmienky na turistiku v Slovenskej republike tak, aby sme využili jej prirodzený potenciál na rozvoj aktívneho cestovného ruchu a na jej spoznávanie ako hospodársky a kultúrne vyspelej európskej krajiny. Na druhej strane boli z dôvodu nedostatočných zdrojov uzatvorené obchodno-ekonomické oddelenia v krajinách s nízkou zahranično-obchodnou reláciou v Zimbabwe a vo Vietname. Ukončená bola tiež činnosť obchodno-ekonomického oddelenia v Chile.

Intenzifikácia medzinárodnej komunikácie kladie stále vyššie nároky na **budovanie zahraničnej služby** Slovenskej republiky. V súčasnosti má Slovenská republika v zahraničí 61 veľvyslanectiev, 6 generálnych konzulátov, 8 stálych misií a 8 Slovenských inštitútov. Oproti minulému roku sa zvýšil počet stálych misií o Misiu Slovenskej republiky pri OECD, ktorá bola konštituovaná v Paríži po prijatí Slovenskej republiky do tejto organizácie. Zanikol generálny konzulát v Bonne, kde vznikla pobočka zastupiteľského úradu Slovenskej republiky Berlín. Zriadený bol zastupiteľský úrad v Kuala Lumpur a otvorený bol tiež generálny konzulát v Békeškej Čabe.

Rok 2001 možno z pohľadu slovenskej zahraničnej politiky hodnotiť ako úspešný. Podarilo sa definitívne zlikvidovať zaostávanie Slovenskej republiky v integrácii do európskych a transatlantických politických, bezpečnostných a hospodárskych štruktúr. Bilaterálne vzťahy Slovenskej republiky sa vyvíjali bez problémov zásadnejšieho významu. Výsledkom zodpovednej a angažovanej zahraničnej politiky je posilnenie obrazu Slovenska ako spoľahlivého partnera, oddaného hodnotám, ktoré utvárali európsku civilizáciu. Medzinárodnopolitická aktivita sa odrazila aj na ďalšom upevnení postavenia Slovenskej republiky vo svetovej ekonomike, ako aj na zintenzívnení bilaterálnych hospodárskych a obchodných vzťahov, čo má pozitívny vplyv na ďalšie upevňovanie a prehlbovanie princípov trhovej ekonomiky v podmienkach Slovenskej republiky.

ZAMERANIE ZAHRANIČNEJ POLITIKY SR NA ROK 2002

Vláda Mikuláša Dzurindu vstupuje do posledného roka svojej činnosti. Zámery, ktoré si vytýčila v oblasti zahraničnej politiky na svoje funkčné obdobie, by v roku 2002 mohli byť naplnené. Úsilie slovenskej diplomacie sa počas uplynulých troch rokov koncentrovalo na integráciu Slovenska do európskych a transatlantických štruktúr, čomu bola podriadená ostatná multilaterálna aj bilaterálna agenda a už dnes možno konštatovať, že sa naša krajina z niekdajšej úplnej periférie dostala na špičku krajín usilujúcich sa o vstup do euroatlantických zoskupení.

Keď sa na konci roka 1998 povedalo, že sa ideme usilovať o integráciu do štruktúr vyspelého sveta, vravelo sa o troch organizáciách - Európskej únii, Organizácii severoatlantickej zmluvy a Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). Slovensko nebolo považované za vážneho kandidáta na členstvo ani v jednej z nich. Dnes je Slovensko členom OECD, najväznejším kandidátom spomedzi všetkých na členstvo v NATO a na špičke krajín usilujúcich sa o členstvo v EÚ, pričom sme pri uzatváraní negociačných kapitol za sebou nechali aj niektoré krajiny z bývalej "prvej skupiny". V tomto napĺňaní Programového vyhlásenia vlády v oblasti zahraničnej politiky mienime pokračovať aj v nasledujúcom roku, pričom práve toto obdobie bude najrozhodujúcejšie.

Členstvo v **Európskej únii** (EÚ) máme dnes na dosah rovnako ako štáty, ktorým sme sa na konci roka 1998 pozerali na chrbát z úctyhodnej vzdialenosti. Cieľom zahraničnej politiky pre rok 2002 teda bude naďalej rozvíjať politický dialóg medzi SR a EÚ a udržať tempo integrácie SR do EÚ tak, aby SR mohla ukončiť rokovania o členstve v Únii v roku 2002 a stať sa členom EÚ v roku 2004 spolu s ostatnými krajinami Višegrádskej skupiny. Z tohto cieľa vyplývajúcou základnou prioritou SR na rok 2002 bude uzavretie všetkých zostávajúcich negociačných kapitol do Kodaňského summitu v decembri 2002. SR chce splniť podmienky na vstup do EÚ tak, aby sa mohla zúčastniť nasledujúcich volieb do Európskeho parlamentu v júni 2004 už ako členská krajina EÚ. Politický dialóg bude prebiehať v duchu Európskej dohody prostredníctvom Asociačnej rady, účasti na ministerských radách a Európskej konferencii. SR bude plne využívať formu stretnutí najvyšších predstaviteľov SR a EÚ, spoločné zasadania politických riaditeľov a expertných skupín. V súlade s programom činnosti Spoločného parlamentného výboru SR-EÚ sa bude uskutočňovať politický dialóg na parlamentnej úrovni. Z pohľadu SR teda možno rok 2002 charakterizovať ako záverečnú fázu rokovaní SR-EÚ, v ktorej chceme dosiahnuť technické ukončenie rokovaní o vstupe.

Podobne je to aj v prípade **Organizácie severoatlantickej zmluvy** (NATO), kde je naplnenie cieľa - vstupu Slovenska do tohto zoskupenia, ešte viac na dosah ruky. Slovenská diplomacia v roku 2002 vyvinie maximálne úsilie a realizuje všetky nevyhnutné opatrenia s cieľom posilnenia postavenia SR ako nesporného kandidáta na získanie pozvania na pražskom summite Aliancie v novembri 2002 k rokovaniam o vstupe do NATO. Z tohto pohľadu SR očakávajú na jar rozhodujúce hodnotenia stavu pripravenosti a plnenia základných úloh Akčného plánu pre členstvo v aliancii, ktoré vyvrcholia schválením hodnotiacej správy o pokroku SR v príprave na členstvo v NATO na jar 2002 na zasadnutí NAC+SR. Toto zasadnutie by malo potvrdiť pozitívny trend v oblasti prípravy SR na členstvo a otvoriť tak cestu pre získanie pozvania SR k rokovaniam o vstupe. Podľa najvyšších predstaviteľov Aliancie, ale aj podľa pozorovaní špičkových politických analytikov, je Slovensko na najlepšej ceste k naplneniu svojej ambície. V poslednej dobe sa navyše stále viac hovorí o výborne naštartovanej reforme Armády SR. Nič by teda nemalo stať v ceste nášmu členstvu. Jedinou prekážkou môže byť nenapĺňanie vysokých demokratických štandardov, ktoré sú na každého člena Aliancie kladené a pri tejto

príležitosti sa hovorí o nadchádzajúcich parlamentných voľbách u nás. Bez akéhokoľvek alibizmu teda možno konštatovať, že napriek enormnému úsiliu našej diplomacie sa členmi NATO nestaneme, ak budú občania proti!

V rámci pôsobenia SR v **Organizácii spojených národov (OSN)** medzi prioritné oblasti bude patriť problematika medzinárodného mieru a bezpečnosti, vrátane pokračujúcej angažovanosti SR v mierových operáciách OSN, ako aj medzinárodno-právna problematika (ratifikácia Štatútu Medzinárodného trestného súdu a uznanie jurisdikcie Medzinárodného súdneho dvora). Významná v tomto kontexte bude účasť na vypracovaní všeobecného dohovoru proti terorizmu. Aj v roku 2002 sa budú aktivity SR vo vzťahu k medzinárodným organizáciám realizovať predovšetkým v tesnej súčinnosti a koordinácii s členskými krajinami V-4, EÚ a AK. Okrem rozširovania spolupráce na báze V-4 a dialógu s krajinami EÚ, nezanedbateľnou bude aj spolupráca s USA a ostatnými krajinami západnej skupiny, ako aj s krajinami iných regionálnych skupín. Pozornosť bude venovaná plneniu úloh vyplývajúcich pre SR v nadväznosti na členstvo v riadiacich orgánoch a úloh spojených s výkonom vo vrcholových funkciách. S cieľom presadzovania zahraničnopolitických záujmov SR sa naďalej sa budú vyvíjať aktivity na presadzovanie kandidatúr SR na posty v orgánoch a štruktúrach medzinárodných organizácií. Diplomatiecké aktivity budú smerovať predovšetkým k vytvoreniu vhodných podmienok pre získanie členstva v BR OSN na funkčné obdobie 2006-2007.

V roku 2002 bude rezort MZV SR venovať mimoriadnu pozornosť otázkam **odzbrojenia a kontroly zbrojenia**, ako aj ďalšiemu zabezpečovaniu účasti SR v multilaterálnych kontrolných režimoch exportu, v ktorých je SR členským štátom (Wassenaarské usporiadanie, Skupina jadrových dodávateľov a Austrálska skupina) a tvorbe politiky ich činnosti.

SR sa bude aktívne zaoberať o plnenie Akčného plánu proti terorizmu, predovšetkým jeho ustanovení zameraných na preventívne opatrenia, a to tak vo vnútri štátu, ako aj v celom regióne **Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)**. Bude spoločne s krajinami EÚ, USA a ďalšími demokratickými štátmi dbať o to, aby sa minimalizovali negatívne účinky určitých opatrení proti terorizmu na princípy a záväzky OBSE, predovšetkým v ľudskej dimenzii.

Zahraničnopolitické aktivity SR smerom k **Rade Európy (RE)** je nevyhnutné naďalej chápať ako súčasť integračných krokov. Výsledky spolupráce s RE, správy a informácie, slúžia pre EÚ ako referenčný materiál. V tomto svetle je nevyhnutné vidieť prebiehajúce monitorovacie procesy na rôznych úrovniach.

Slovenská republika bude naďalej pokračovať vo svojej aktívnej účasti na práci v **Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD)**. Úlohou bude rozšírenie a skvalitnenie účasti slovenských delegátov v pracovných orgánoch OECD a zameranie spätnej väzby pre lepšie využitie poznatkovej bázy OECD pre ekonomiku SR.

SR sa v roku 2002 stáva predsedajúcou krajinou **CEFTA** a podľa procedurálnych pravidiel CEFTA zorganizuje summit predsedov vlád krajín CEFTA, zasadnutie Spoločného výboru, rokovanie ministrov poľnohospodárstva, rokovania štátnych tajomníkov príslušných rezortov a ďalšie. SR oceňuje predovšetkým pozitívny vplyv CEFTA na rozvoj obchodu medzi členskými krajinami a na zvýšenie úrovne hospodárskej spolupráce v rámci CEFTA. Z politického hľadiska je ďalším dôležitým aspektom existencie CEFTA výmena vzájomných informácií a skúseností z prístupového procesu krajín CEFTA do Európskej únie.

V roku 2002 preberá predsedníctvo v **SEI** Macedónsko. SR sa zameria na rozvoj aktivít v pracovných skupinách, kde predsedá (kultúra, boj proti kriminalite). V kontexte prijatia SR za člena Paktu stability sa vytvára pre SR väčší priestor pri realizácii projektov určených na obnovu Balkánu.

Nášmu integračnému úsiliu bola za uplynulé obdobie podriadená aj bilaterálna agenda. Inak tomu nebude ani v roku 2002. Najdôležitejšími pre nás zostávajú členské krajiny EÚ a NATO, jednak preto, že v budúcom roku budeme potrebovať ich podporu, ale aj preto, že tieto krajiny sú našimi spojencami, s ktorými zdieľame rovnaké hodnoty. Vzťahy voči **USA** si zachovávajú svoje prioritné postavenie v zahraničnej politike SR v roku 2002. V politickej rovine sa SR bude usilovať o zachovanie novej kvality vzťahov s USA vybudovaných s novou americkou administratívou v roku 2001. Po rokovaníach predsedu vlády SR s prezidentom USA v Bielom dome sa pripravuje pracovná cesta predsedu NR SR do USA v januári 2002 a oficiálna návšteva prezidenta SR v júni 2002. Prioritou voči **Kanade** ostáva udržanie kanadskej podpory nášho členstva v NATO. V roku 2002 treba sústrediť pozornosť na získanie podpory **Nemecka** pre pozvanie SR do NATO počas pražského summitu, pri uzatváraní všetkých kapitol v rokovaníach o vstupe SR do EÚ, v pripravovanom ratifikačnom procese prístupovej dohody k EÚ a pri ďalšom posilňovaní bilaterálnych vzťahov. Pre SR vo vzťahu k **Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska** vyplýva na rok 2002 niekoľko potrieb. Najdôležitejšími sú získavanie podpory pre vstup SR do NATO, systematické pokračovanie v spolupráci so ZÚ SK v SR, ktorý je styčným úradom NATO pre SR a v súvislosti s kulmináciou prístupových rokovaní s EÚ v najdôležitejších kapitolách venovanie pozornosti zvýšenej intenzite bilaterálneho vyjednávania s Veľkou Britániou. Čo sa týka vzťahov s **Írskom**, bude v roku 2002 potrebné venovať osobitnú pozornosť príprave návštevy írskej prezidentky Mary McAleese na Slovensku v priebehu 2002. Írsko ostane v centre našej pozornosti aj v súvislosti s odmietnutím Zmluvy z Nice v ľudovom referende. Základnou prioritou zahraničnej politiky SR vo vzťahu k **Francúzsku** pre rok 2002 bude udržanie politického dialógu na najvyššej možnej úrovni. V roku 2002 sa zahraničná politika SR voči **Holandskému kráľovstvu** sústreďí na získavanie podpory HK pri realizácii zahraničnopolitických priorít SR, pričom možno zo strany HK očakávať pokračujúcu podporu rozšíreniu EÚ. Pre ďalšie kolo rozšírenia NATO sa dá predpokladať podpora HK v otázke vstupu SR do NATO. Táto bola vyjadrená i počas oficiálnej návštevy ministra obrany HK F. de Graveho v SR. Vo vzťahoch s **Belgickým kráľovstvom** a s **Luxemburským veľkovojskovstvom** budeme pokračovať v udržiavaní politického dialógu na vysokej úrovni s cieľom naďalej udržať ich aktívnu podporu na medzinárodnej scéne s osobitným dôrazom na integračné ambície SR. K tomu určite prispeje i summit premiérov Beneluxu a V-4 plánovaný na rok 2002 v Bratislave. V roku 2002 sa očakáva ďalší kvalitatívny rast bilaterálnych vzťahov s **Talianskou republikou**, ktorého vonkajším prejavom má byť najmä odstránenie jednosmernosti bilaterálnych návštev. Za vrchol možno v tomto smere považovať pripravovanú oficiálnu návštevu talianskeho prezidenta v SR na jeseň 2002. Vo vzťahoch so **Španielskym kráľovstvom** bude rok 2002 bude zvlášť významný z hľadiska rozširovania EÚ a NATO. Zahraničná politika SR sa preto prioritne zameria na zabezpečenie efektívnej podpory Španielska a presadenie integračných cieľov SR plánovaných na obdobie španielskeho predsedníctva v EÚ. Vzhľadom na skutočnosť, že **Dánske kráľovstvo** bude v druhom polroku 2002 predsedáť EÚ, a súčasne je členskou krajinou NATO, bude Dánsko v roku 2002 pre Slovensko predstavovať veľmi dôležitého partnera. V euro-atlantických integračných zoskupeniach bude Dánsko, ako malá krajina s podobnými záujmami, v budúcnosti predstavovať pre SR prirodzeného spojencu. Vo vzťahoch s **Portugalskom** bude v roku 2002 pokračovať trend intenzívneho preberania portugalských skúseností z predvstupového procesu na

všetkých úrovniach a aktívne vplývajúce na postoje Portugalska k integračným ambíciám SR. **Rakúsko** ako jediná susedná krajina SR, ktorá je členom EÚ, zostane aj v roku 2002 jednou z prioritných relácií slovenskej zahraničnej politiky. Predmetom osobitnej pozornosti bude zachovanie výraznej dynamiky rozvoja bilaterálnych vzťahov, najmä so zameraním na oblasť integrácie SR do EÚ a na oblasť zlepšenia dopravnej infraštruktúry. SR bude naďalej participovať na rakúskej iniciatíve regionálneho partnerstva. Aj v tomto rámci sa bude SR naďalej usilovať o urýchlenú realizáciu otvorených infraštruktúrnych projektov. Vzhľadom na skutočnosť, že **Švédsko kráľovstvo** je krajinou, ktorá veľmi otvorene formuluje svoj kladný postoj k rozširovaniu EÚ, bude aj v roku 2002 predstavovať dôležitého partnera pre SR. Bude potrebné venovať pozornosť pokračovaniu intenzívnych stykových kontaktov slovenských a švédskych predstaviteľov, čo by sa v bilaterálnej oblasti malo premietnuť do realizácie štátnej návštevy švédskeho kráľovského páru v SR. Vo vzťahu k **Nórskemu kráľovstvu** bude SR pokračovať v rozvoji spolupráce vo vojensko-bezpečnostnej oblasti formou spoločnej účasti na aktivitách v rámci programu Partnerstva za mier a organizácie SHIRBRING a snažiť sa o rozvoj aktívnej výmeny názorov k aktuálnym otázkam bezpečnosti a obrannej politiky. Hlavným cieľom zahraničnej politiky SR v roku 2002 voči **Fínsku** zostáva prehlbovanie a zintenzívnenie vzájomnej bilaterálnej spolupráce vo všetkých oblastiach politického, kultúrneho a hospodárskeho života. Podobnosť oboch krajín (počtom obyvateľstva a zastúpením menších) i úspešné stykové aktivity na vysokej úrovni v roku 2001 dávajú predpoklad na pokračovanie obojstranne výhodnej spolupráce. Vo vzťahu k **Islandskej republike** bude SR v roku 2002 venovať pozornosť získaniu podpory pre naše úsilie o členstvo v NATO. Politický dialóg s **Gréckom** bude v budúcom roku kulminovať návštevou prezidenta C. Stephanopoulou v SR. Úlohou zahraničnej politiky SR voči **Turecku** v roku 2002 bude udržanie tureckej podpory vstupu SR do NATO a ďalší rozvoj všestrannej spolupráce. V nasledujúcom roku by sa mala uskutočniť návšteva tureckého prezidenta A.N. Sezera v SR.

Vzhľadom na skutočnosť, že **Švajčiarska konfederácia** nie je členom OSN, NATO ani EÚ, budú vzájomné kontakty aj v roku 2002 rozvíjané predovšetkým na bilaterálnom základe. Dobrým predpokladom pre pozitívne napredovanie slovensko-švajčiarskych vzťahov je absencia otvorených resp. problémových otázok. Prioritou našej zahraničnej politiky voči **Svätej stolici** v roku 2002 je realizácia tretej návštevy pápeža Jána Pavla II. v SR.

V uplynulom období sa spolupráca krajín **V4** prehĺbila a zdynamizovala. V budúcom období bude potrebné naďalej venovať rozvoju višegrádskej spolupráce zvláštnu pozornosť a v jej rámci sa naďalej zameriavať na prioritné úlohy, ktorými sú vstup do EÚ - ukončenie negociácií a pre SR tiež získanie pozvania od Severoatlantickej aliancie na summite NATO v Prahe. V roku 2002 bude potrebné zachovať súčasné pozitívne trendy a zamerať sa na posilňovanie novej kvality vzájomných vzťahov s **Českou republikou** (ČR) v rámci širších zahraničnopolitických súvislostí. Treba využívať skutočnosť, že SR i ČR budú naďalej skvalitňovať dosiahnutú vysokú úroveň politického dialógu, ktorý sa v uplynulom období transformoval do pravidelných kontaktov na všetkých úrovniach. Pravidelné stretnutia budú pokračovať v aktuálnej frekvencii pri zohľadnení vnútropolitických udalostí v oboch štátoch. Skutočnosť, že postoje SR a ČR sú v mnohých prípadoch podobné až totožné, vytvára dobré predpoklady pre koordináciu pozícií oboch krajín pri riešení otázok v rámci V4 a iných regionálnych zoskupeníach a pri harmonizácii krokov voči európskym a euroatlantickým integračným zoskupeniam. Prioritou zahraničnej politiky SR voči **Poľskej republike** (PR) v roku 2002 bude pokračovanie v intenzívnom dialógu s novou politickou reprezentáciou a udržanie podpory PR v integračných ambíciách SR do euroatlantických štruktúr. V bezpečnostno-

politickej oblasti bude nevyhnutné využiť pripravenosť a ochotu Poľska odovzdať skúsenosti z prípravy na členstvo a z členstva v Aliancii pre SR v dôležitom období pred summitom NATO v Prahe. Úloha Poľska naberá na význame aj tým, že v jeseni 2002 sa ZÚ PR v Bratislave stáva styčným úradom NATO pre Slovensko. V procese negociácií o vstupe do EÚ bude SR úzko spolupracovať s PR i v rámci V4 s cieľom súčasného vstupu oboch krajín do EÚ. Naďalej bude nevyhnutné koordinovať postupy oboch krajín v rámci V4, ale aj v iných regionálnych zoskupeniach. Platformou rozvoja vzťahov s **Maďarskou republikou** (MR) bude dôsledné a komplexné plnenie Zmluvy o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci medzi MR a SR. V aktivitách v roku 2002 bude treba udržať všetko pozitívne, čo bolo dosiahnuté nielen na bilaterálnej, ale aj multilaterálnej úrovni a rozvíjanie a prehĺbovanie spolupráce tam, kde to bude obojstranne výhodné. Naďalej sa budeme snažiť o zachovanie podpory zo strany MR nášmu integračnému úsiliu do NATO a súčasne vzájomnou podporou, výmenou skúseností a informácií napomáhať integrácii oboch krajín do EÚ. V prípade pokračovania a ďalšieho výskytu disharmonických prvkov v slovensko - maďarských vzťahoch, akým bezosporu bolo prijatie Zákona o zahraničných Maďaroch, sa SR bude snažiť na báze rovnosti a vzájomnej výhodnosti eliminovať ich dopady na našu republiku, na vzťahy s MR, ako i na stabilitu a bezpečnosť v regióne strednej Európy tak, aby tieto prvky nenarušili od roku 1998 sľubne sa rozvíjajúce slovensko-maďarské vzťahy.

Zameranie zahraničnej politiky SR v roku 2002 vo vzťahu k **Litovskej republike**, **Lotyšskej republike** a **Estónskej republike** sa bude orientovať na rozvoj bilaterálnej spolupráce, ako i na oblasť európskej a transatlantickej integrácie, v ktorej máme rovnaké ambície a ciele. Vrcholnou udalosťou v slovensko - **slovinských** vzťahoch v budúcom roku by mali byť recipročné návštevy slovinského prezidenta a predsedu vlády v SR. Vzájomná spolupráca, výmena informácií a zefektívnenie bilaterálnych vzťahov medzi SR a **Bulharskom** aj naďalej zostanú medzi najdôležitejšími v tomto regióne. V priebehu roka 2002 by malo dôjsť aj k ďalšej intenzifikácii bilaterálnych kontaktov s **rumunskou** stranou prostredníctvom realizácie návštev vrcholových predstaviteľov. ZÚ SR, ktorý je koordinátorom Subkomisie politických strán pre bikomunitné aktivity na **Cypre**, plánuje aj v budúcom roku pokračovať v organizovaní bikomunitných schôdzok politických strán a koordinovaní s tým súvisiacich aktivít. V roku 2002 bude cieľom udržať vysoký štandard vzťahov s **Maltou**, ktorý sa podarilo dosiahnuť v posledných dvoch rokoch vďaka intenzívnym kontaktom na najvyššej úrovni.

Základné okruhy terajšej vzájomnej slovensko - **ruskej** spolupráce budú tvoriť hlavnú os v bilaterálnych vzťahoch aj pre rok 2002. Ide o aktívnejší a efektívnejší rozvoj obchodno-ekonomickej spolupráce a tomu zodpovedajúci politický dialóg, znižovanie pasívneho salda zahraničného obchodu SR s Ruskou federáciou (RF) a deblokáciu zadĺženosti bývalého ZSSR a RF voči SR, rozvoj vzťahov v oblasti kultúry, školstva, vedy a zdravotníctva a rozvoj spolupráce najmä s vytypovanými regiónmi. Za určité faktory, ktoré by mohli priniesť nové momenty, je možné označiť súčasnú prozápadnú politiku ruského vedenia zosobnenú prezidentom Putinom, jesenné parlamentné voľby v SR, ktorých akýkoľvek výsledok by však nemal mať vplyv na zahranično-politické smerovanie Slovenska a summit NATO v Prahe. V priebehu roka 2002 bude pokračovať rozvoj dobrých susedských a korektných vzťahov s **Ukrajinou** s dôrazom na jej postupné začleňovanie do vyspelých demokratických štruktúr Európy vrátane regionálnych a subregionálnych organizácií (najmä CEFTA a WTO), a to v súlade s líniou EÚ. Pri rešpektovaní dobrých susedských a korektných vzťahov s Ukrajinou sa bude SR usilovať o riešenie naliehavého problému nelegálnych migrantov. V r. 2002 budú priority vzťahov SR k **Bielorusku** zamerané najmä na prehĺbovanie obchodno - ekonomickej spolupráce a rozšírenie zmluvno -

právnej základne. V nadväznosti na možný proces demokratizácie a následnej normalizácie vzťahov Bieloruska s vyspelými západnými štátmi a medzinárodnými organizáciami bude SR upravovať svoje aktivity voči Bielorusku. Jednoznačnou prioritou vzťahov SR s **krajinami južného Kaukazu a strednej Ázie** v roku 2002 predstavuje kontinuálne orientácia na obchodno - ekonomickú spoluprácu, ktorá je aj napriek deklarovanému záujmu stále neuspokojivá a málo rozvinutá.

Vo vzťahoch s **Chorvátskom** zostáva prioritou pre budúci rok prehĺbenie hospodárskej a obchodnej spolupráce predovšetkým v rámci Paktu stability pre juhovýchodnú Európu. Hlavnou úlohou v nadchádzajúcom období voči **Juhoslovskej zväzovej republike** bude zachovanie kvality bilaterálnych vzťahov, je však potrebné zmeniť ich charakter predovšetkým v obchodno-hospodárskej oblasti, kde od demokratických zmien v októbri 2000 nedošlo k výraznejšiemu pokroku napriek intenzívnemu politickému dialógu. Vzhľadom na stabilizáciu situácie v **Macedónsku** chce SR prispieť k napĺňaniu politických deklarácií voči Macedónsku. V hospodárskej oblasti máme záujem diverzifikovať možnosti slovenskej ekonomiky a ďalších záujmových oblastí. Vzhľadom na účasť Slovenska v Pakte stability sa treba zaoberať intenzifikáciou vzťahov s **Bosnou a Hercegovinou**. Dôležitý bude rozvoj a viditeľnejšie prehĺbenie hospodárskej a obchodnej spolupráce. Možnosti existujú v oblasti výstavby a rekonštrukcie cestných komunikácií a odmínovacích prác. Na nasledujúce obdobie sa črtá nutnosť dokončiť revíziu zmluvnej základne medzi SR a **Albánskou republikou** a venovať patričnú pozornosť albánskemu dlhu voči SR.

Presadzovanie aktívneho prístupu slovenskej zahraničnej politiky k najvýznamnejším krajinám Ázie, Afriky a Latinskej Ameriky, predovšetkým v hospodársko - ekonomickej oblasti, by malo byť naďalej v centre jej pozornosti. Záujmy slovenskej zahraničnej politiky v uvedených oblastiach by mali vychádzať z diverzifikovaného prístupu k jednotlivým štátom na základe ich geopolitického významu a postavenia v medzinárodných vzťahoch. V súvislosti s potrebou väčšej vyváženosti obchodnej výmeny a hľadaním alternatívnych trhov sa ich význam ešte viac zväčšuje. V tejto relácii sa teda sústredíme na spoluprácu s dominantnými štátmi t.j. **Čína, Japonsko, India, Indonézia, Kórejská republika, Izrael, Egypt, Mexiko, Brazília, Austrália a Juhoafrická republika**. Rovnako z kvantitatívneho hľadiska štáty Ázie, Afriky a Latinskej Ameriky zohrávajú dôležitú úlohu v medzinárodných organizáciách a regionálnych integračných zoskupeniach. Zvýšená styková aktivita s krajinami tohto regiónu však v žiadnom prípade nebude na úkor diplomatickej ofenzívy v súvislosti s našou integráciou do EÚ a NATO.

V **medzinárodnoprávnej oblasti** bude prioritou na rok 2002 naďalej vytvárať potrebné zmluvné predpoklady na realizáciu zahraničnej politiky Slovenskej republiky a zabezpečovať účasť SR na normotvorných aktivitách OSN a odborných organizácií systému OSN. Predovšetkým ide o aktivity OSN v oblasti boja proti terorizmu a organizovanému zločinu, ale pozornosť bude venovaná aj iným otázkam medzinárodného práva verejného (napr. jurisdikčná imunita štátov a ich majetku). V **konzulárnej oblasti** sa bude v roku 2002 pokračovať v harmonizácii právnych noriem SR s legislatívou EÚ. V úzkej spolupráci so zainteresovanými útvarmi MZV SR a s MV SR sa bude pokračovať v realizácii všetkých podmienok potrebných na uzatvorenie kapitoly 24 prístupového procesu (bezpečnosť a spravodlivosť). V zmysle záväzkov SR vyplývajúcich z prístupového procesu, ako aj zo záverov twiningových programov, hodlá MZV SR napojiť v priebehu roka roku 2002 čo možno najväčší počet ZÚ na on-line systém vydávania víz a pokračovať v procese zosúladenia vízovej praxe SR s praxou EÚ (Schengen).

Slovenská republika, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, bude aj v roku 2002 v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR vychádzať pri tvorbe a realizácii cieľov zahraničnej politiky **v oblasti ľudských práv a individuálnych práv osôb patriacich k národnostným menšinám** z cieľov zachovania existujúcej vysokej úrovne reálneho zabezpečovania týchto práv, a to v súvislosti s plnením úloh potrebných pre vstup do EÚ, ďalej s prihliadnutím na oblasť regionálnej spolupráce, bilaterálnych vzťahov a multilaterálnej spolupráce. Z tohto hľadiska sú pre Slovenskú republiku určujúce medzinárodné zmluvy a iné právne či politické dokumenty obsahujúce garancie ľudských práv a práv osôb patriacich k národnostným menšinám, ktorých je SR zmluvnou stranou. Ohľadom problémového Zákona o zahraničných Maďaroch bude MZV SR i naďalej v rámci svojho mandátu pokračovať v konzultáciách s MR s cieľom dosiahnuť aby bol zákon zosúladený s medzinárodným právom a závermi Benátskej komisie.

Prehľbovanie medzinárodnej spolupráce **v oblasti kultúry, školstva, vedy a zdravotníctva** napomáha nielen zvyšovaniu kvality a komfortu kontaktov a aktivít občanov SR a ich zahraničných partnerov, ale v segmente predstavovania kultúry a života SR a zvyšovania informovanosti o všetkých oblastiach života slovenskej spoločnosti je aj účinným nástrojom podpory krokov SR v rámci predvstupového procesu do EÚ a NATO. Hlavným cieľom bude zintenzívnenie kultúrneho prieniku v krajinách EÚ a rozvoj a skvalitňovanie spolupráce v rámci stredo európskeho regiónu, predovšetkým s krajinami V4. MZV SR bude podobne ako doposiaľ aj naďalej venovať pozornosť krajanskej problematike, spolupracovať s novozriadeným Generálnym sekretariátom pre zahraničných Slovákov pri Úrade vlády SR a komunitami krajanov v zahraničí. V oblasti slovenských inštitútov bude hlavnou úlohou aktualizácia koncepcie ich rozvoja a dobudovanie siete slovenských inštitútov s dôrazom na napĺňanie integračných priorít slovenskej zahraničnej politiky.

Priority zahraničnej politiky SR v najbližších rokoch, ktorými sú vstup do NATO a do EÚ, tvoria základnú orientáciu pre **budovanie diplomatickej služby a personálnu politiku** rezortu v roku 2002. V kľúčovom období integračných procesov v roku 2002 i v nasledujúcich rokoch sa počíta s určitým nárastom počtu zamestnancov v zahraničnej službe, ktorý bude zodpovedať historickej vážnosti pred ňou stojacich úloh. V prvom rade sa počíta s personálnym posilnením zastupiteľských úradov v Bruseli, Ríme, Madride, Paríži o ďalších diplomatov - odborníkov na problematiku európskej integrácie, bezpečnostnej politiky, agendy OECD a pod.. Naďalej bude pokračovať proces zvyšovania odbornej pripravenosti zamestnancov ústredia Ministerstva zahraničných vecí SR, ako aj zastupiteľských úradov SR v zahraničí. Je nesporné, že tomuto úsiliu by napomohla kvalitná legislatívna úprava postavenia zahraničnej služby SR.

* * *

Bez nadnesení možno konštatovať, že pre slovenskú diplomaciu, ale aj pre celé Slovensko bude budúci rok prelomový a historický. V roku 2002 sa totiž rozhodne, či naše úsilie bude korunované úspechom v podobe nášho prijatia do Severoatlantickej aliancie a definitívneho potvrdenia skorého prijatia do Európskej únie. Téma integrácie preto právom dominovala celej Správe o plnení úloh zahraničnej politiky SR za rok 2001 a zameraniu zahraničnej politiky SR na rok 2002. Ministerstvo zahraničných vecí SR si uvedomuje, aká úloha mu z týchto skutočností vyplýva a je pripravené odvieť maximum práce, aby bol rok 2002 rokom úspechu a naplnením programového vyhlásenia vlády v zahraničnopolitickej oblasti.